

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

D.H. ve diğerleri/Çek Cumhuriyeti – 57325/00

Karar 13.11.2007 [BD]

Madde 14

Ayrımcılık

Olaylar: Başvurucular 18 Roman kökenli Çek vatandaşlarıdır. Dava, başvurucuların, kendilerine göre, Roman kökenlerinden dolayı, özel okullara yerleştirilmeleriyle ilgilidir. 1996 ve 1999 yılları arasında, o dönemde çocuk olan, başvurucular zihinsel yetersizliği olan çocuklara tahsil edilmiş olan okullara yerleştirilmiş ve normal bir okul müfredatını takip edememişlerdir. O dönemde yürürlükte olan, okullarla ilgili kanuna göre, buna çocuğun yasal temsilcisinin izniyle bir psiko-pedagojik yönlendirme merkezinde yapılan ve çocuğun zihinsel kapasitesini ölçmeye yarayan bir testten alınan sonuçlara dayanarak okul müdürü karar veriyordu. Dosyadan, başvurucuların ebeveynlerinin çocuklarının özel bir okula yerleştirilmelerine onay vermiş, hatta bunu açıkça talep etmiş oldukları ortaya çıkıyor. Daha sonra, ilgili okulların müdürleri, başvurucuların testlere tabi tutuldukları psiko-pedagoji merkezlerin tavsiyelerine dayanarak, başvurucuların bu okullara yerleştirilmelerine karar vermişlerdir. Başvurucuların ebeveynlerine karara itiraz edebileceklerini hatırlatan yazılı kararlar tebliğ edilmiş, ancak bunların hiçbirisi itiraz yoluna gitmemiştir.

On dört tane başvuru testlerin güvenilirliğine itiraz etmiş ve ebeveynlerinin rızalarının sonuçları hakkında yeteri kadar bilgilendirilmediklerini ileri sürmüş ve okullar bürosundan, itiraz yoluna başvurmadan, özel okullara yerleştirilme kararlarının gözden geçirilmesini talep etmişlerdir. Okullar bürosu ilgili kararların yasaya uygun olduklarına karar vermiştir.

Aynı zamanda, on iki başvuru Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. AİHS'nin 3. ve 14. maddeleri ile 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesine dayanarak, özel eğitim sisteminin genel işleyişinden dolayı, *de facto* ayrımcılığa uğramaktan ve özel okullara yerleştirilmelerinin sonuçları hakkında yeteri kadar bilgilendirilmemekten şikâyet etmişlerdir. Kendilerinin özel okullara yerleştirilmelerinin birbirinden ayrı iki tane eğitim sisteminin (Romanlar için oluşturulmuş özel okullar ve nüfusun çoğunluğu için oluşturulmuş “normal” ilkokullar) varlığından kaynaklanan ve segregasyon ve ırka dayalı ayrımcılık yaratan genel bir uygulamanın parçası olduğunu iddia etmişlerdir. Anayasa Mahkemesi başvuruların bir kısmını yetkisizlikten diğerlerini de açıkça dayanaktan yoksun olmaktan reddetmiştir.

Hukuk: İç hukuk yollarının tüketilmemesi itirazının reddi – Hükümet başvurucuları iki iç hukuk yoluna gitmeyi ihmal etmekle eleştirmektedir. Çek Anayasa Mahkeme'si bu ihmali dikkate almamaya karar vermişti. Ülkenin Yüksek Mahkemesi'nin bile kendilerine dayatmadığı bir yolu başvuruculardan kullanmalarını istemek aşırı formalist bir yaklaşım olur.

Esas – Daire, bire karşı altı oyla, 1 no’lu Protokol’ün 2. maddesiyle bağlantılı olarak 14. maddenin ihlal edilmediği sonucuna varmıştı. AİHM, Çek Hükümeti’nin, özel okul sisteminin sadece Roman çocukları için kurulmadığını ve bu kurumlarda bazı öğrenci kategorilerine temel bilgileri edinmeleri için yardımcı olmak anlamında birçok çaba sarf edildiğini kanıtladığına kanaat getirmiştir. Daire, çocukların özel okullara yerleştirilme usulüyle ilgili yönetmeliğin öğrencilerin etnik kökenini dikkate almadığını ama eğitim sisteminin çocukların ihtiyaç, tavır ve zayıflıklarına uyumunu sağlama meşru amacını güttüğünü gözlemlemiştir.

Büyük Daire öncelikle Romanların sürekli bir değişiklik ve gurbetçilik durumunda olmalarından dolayı dezavantajlı ve güçsüz bir azınlık olmaktan kaynaklı özel bir niteliklerinin olduğunu fark etmektedir. Dolayısıyla, eğitim alanını da kapsayan, özel bir korumaya ihtiyaç duymaktadırlar.

Dolaylı ayrımcılık karinesinin varlığı üzerine: Başvurucular, Roman olmayan ve kendileriyle benzer bir durumda olanlara göre daha az avantajlı bir muameleye, nesnel ve makul bir gerekçe olmadan, maruz kaldıklarını ve bu durumun “dolaylı” ayrımcılık kapsamına girdiğini iddia etmektedirler. Başvurucular, bu iddialarıyla ilgili olarak AİHM’ye okul müdürlerinden alınan bilgilerden yola çıkılarak oluşturulmuş istatistikî veriler sunmuşlardır. Bu verilere göre, şehirdeki özel okullara yerleştirilen öğrencilerin yarısından fazlası Romandır. Oysaki Romanlar aynı şehrin ilkokullarındaki öğrencilerin toplamının sadece % 2,26’sını oluşturmaktadırlar.

Büyük Daire, öğrencilerin etnik kökenleriyle ilgili ulusal çapta resmi bir bilginin olmayışı nedeniyle, başvurucuların sundukları istatistiklerin tamamen güvenilir olmayabileceğini kabul etmektedir. Ancak, bu rakamlar, savunmacı devlet ile bağımsız denetleme organları tarafından da doğruluğu saptanan genel eğilimle uyumludur. Avrupa Konseyi Ulusal Azınlıkların Korunması için Çerçeve Sözleşmesi gereği sunulan raporlara göre, Çek makamları, 1999’da, bazı özel okulların öğrencilerinin % 80’den % 90’a varan oranlarda Roman çocuklardan oluştuğunu ve 2004’te de, Roman çocukların “büyük bir kısmının” özel okullara yönlendirildiklerini kabul etmiştir. Öbür taraftan, ECRI’nin (Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu) 2000’de yayımlanan bir raporundan, Roman çocuklarının özel okullarda “çok geniş bir temsiliyete” sahip oldukları çıkmaktadır. Olayların meydana geldiği dönemde özel okullara yerleştirilen Roman çocukların tam yüzdeliğinin tespit edilmesi zor olsa da, sayıları aşırı bir şekilde yüksekti. Bu özel okullar çoğunlukla Roman çocuklardan oluşuyordu. Dolayısıyla tarafsızlığına rağmen, uygulamada, söz konusu yasa, Roman olmayan çocuklara göre Roman çocuklar üzerinde çok daha önemli sonuçlar doğurmuştur.

Bu koşullar altında, başvurucular tarafından sunulan delillerin, dolaylı ayrımcılık yapıldığına dair güçlü bir karine oluşturmak için, yeteri kadar güvenilir ve açığa vurucu oldukları kabul edilebilir. Dolaylı ayrımcılıkta yetkililerin ayrımcılık yapma niyetlerini ispatlamak gerekmemektedir. Dolayısıyla, kanunun bu farklı etkilerinin etnik kökenden bağımsız nesnel unsurların sonucu olduğunu göstermek Hükümet’e düşer.

Nesnel ve makul bir gerekçenin varlığı üzerine: AİHM, Çek Cumhuriyeti’nin, özel okullar sistemiyle, eğitim alanında özel ihtiyaçları bulunan çocuklara bir çözüm arayışı içinde olduğunu kabul etmekte, ancak bu okullardaki müfredatın geriliği ve özellikle bu sistemin segregasyona yol açması konusunda endişelerini ifade eden Avrupa Konseyi’nin diğer organlarının kaygılarını da paylaşmaktadır.

Çocuklara yapılan değerlendirme testlerine gelince, etnik kimliklerinden bağımsız olarak bütün çocuklar aynı testlere tabi tutulmuşlardır. Çek otoritelerinin kendisi, 1999’da, “orta ve

ortanın üzerinde bir zihinsel kapasiteye sahip Roman çocuklar”ının, çoğu zaman, psikolojik testler sonucunda, özel okullara yerleştirildiklerini ve bu testlerin çoğunluk nüfusuna göre hazırlandıklarını ve Romanların özelliklerini göz önünde bulundurmadıklarını kabul etmişlerdir. Ayrıca, Avrupa Konseyi’nin bağımsız birçok organı (Ulusal Azınlıkların Korunması için Çerçeve Sözleşmesi Danışma Komitesi, ECRI ve İnsan Hakları Komiseri) bu testlerin uygunluğuyla ilgili tereddütlerini dile getirmişlerdir. AİHM, testlerin önyargılı bir şekilde yapılması ve sonuçlarının testlere tabi tutulan Roman çocukların farklılıkları ve karakteristik özellikleri ışığında değerlendirilmemeleri riskinin bulunduğunu düşünmektedir. Bu koşullarda, testlerin sonuçları söz konusu farklı muameleye gerekçe oluşturmaz.

Çek Hükümeti’ne göre belirleyici unsur olan ebeveynlerin onayına gelince, AİHM, dezavantajlı ve çoğu zaman eğitimsiz bir topluluğun üyeleri olarak Roman çocukların ebeveynlerinin, durumu ve çocuklarının özel okula yerleştirilmesine verdikleri onayın sonuçlarını tüm yönleriyle değerlendirebildiklerine inanmış değildir. Irka dayalı ayrımcılık yasağının esaslı bir öneme sahip olduğu dikkate alındığında, Büyük Daire’ye göre, AİHS tarafından güvence altına alınmış bir haktan vazgeçmenin koşullarının oluşmuş olduğu varsayılsa bile, ayrımcılığa maruz kalmama hakkından vazgeçilmesinin olanaklı olduğunu kabul etmek mümkün değildir.

Sonuç olarak, Roman çocuklarının okullaştırılması konusundaki zorluklar sadece Çek Cumhuriyeti’nde değil diğer Avrupa ülkelerinde de mevcuttur. Bazı ülkelerin aksine Çek Cumhuriyeti bu konuya eğilmeyi tercih etmiştir. Ancak, Roman çocukların okullaştırılması süreci, devletin, eğitim alanındaki takdir payını kullanırken, bu çocukların dezavantajlı pozisyonlarından kaynaklı özel ihtiyaçlarını dikkate almayı sağlayacak güvencelerle donatılmamıştır. Ayrıca, bu süreç sonunda, başvuruçular, zihinsel özürli çocuklara tahsil edilmiş olan ve normal okullarından geri bir müfredat uygulayan okullara yerleştirilmiş ve böylece çoğunluk nüfusundan ayrı düşmüşlerdir. Sonuç olarak, gerçek problemlerine yönelecek, ilerde normal okullara geçebilmek ve çoğunluk nüfusunun içinde hayatlarını kolaylaştıracak kapasitelerinin gelişmesi için destek sunacak bir eğitim yerine, başvuruçulara, zorluklarını ağırlaştıracak ve ilerideki kişisel gelişmelerini köstekleyecek bir eğitim verilmiştir.

Bu şartlarda, Çek yetkililerinin Roman çocuklarını okullaştırmaya yönelik çabalarını ve karşılaştıkları zorlukları görmekle birlikte, AİHM, Roman çocukları ile Roman olmayan çocuklar arasındaki mevcut farklı muamelenin nesnel ve makul bir gerekçeye dayandığına ve kullanılan araçlar ile ulaşmak istenen amaç arasında makul bir orantılılığın olduğuna ikna olmamıştır. Sonuç olarak, ilgili Çek yasalarının uygulamasının, olayların olduğu dönemde, Roman topluluğu üzerinde olumsuz ve orantısız etkilere sahip olduğu tespit edildiğine göre, bu topluluğun üyeleri olarak başvuruçularda aynı ayrımcı muameleye maruz kalmışlardır.

Sonuç: İhlal (Dörde karşı on üç oyla).

Madde 41 – Her başvuruçuya manevi zararı için 4 000 EUR. Başvuruçular haklarını kullanabilmeleri önündeki bütün engellerin kaldırılması için ulusal çapta genel tedbirlerin alınması gerektiğini belirtmektedirler. Ancak, karşı çıkılan hükümler daha önce iptal edilmiş ve Bakanlar Komitesi kısa bir zaman önce üye devletlere Roman/Çingene çocuklarının eğitimiyle ilgili tavsiye kararlar göndermiştir.

Madde 35

Başvurucuları, savunmacı Hükümet'in gösterdiği yolu, tüketmemekten dolayı eleştirmeyen Yüksek ulusal yargı organı: *İlk itirazın reddi*

Madde 46

Madde 46–2

Kararın uygulanması

Genel tedbirler

Eleştirilen yasal hükümlerin iptal edilmiş olması ve Bakanlar Komitesi'nin tavsiye kararları karşısında genel tedbirlerin gerekliliğinin gösterilememesi: *Talebin reddi*

Olaylar: Başvurucular 18 Roman kökenli Çek vatandaşıdır. Dava, başvurucuların, kendilerine göre, Roman kökenlerinden dolayı, özel okullara yerleştirilmeleriyle ilgilidir. 1996 ve 1999 yılları arasında, o dönemde çocuk olan, başvurucular zihinsel yetersizliği olan çocuklara tahsil edilmiş olan okullara yerleştirilmiş ve normal bir okul müfredatını takip edememişlerdir. O dönemde yürürlükte olan, okullarla ilgili kanuna göre, buna çocuğun yasal temsilcisinin izniyle bir psiko–pedagojik yönlendirme merkezinde yapılan ve çocuğun zihinsel kapasitesini ölçmeye yarayan bir testten alınan sonuçlara dayanarak okul müdürü karar veriyordu. Dosyadan, başvurucuların ebeveynlerinin çocuklarının özel bir okula yerleştirilmelerine onay vermiş, hatta bunu açıkça talep etmiş oldukları ortaya çıkıyor. Daha sonra, ilgili okulların müdürleri, başvurucuların testlere tabi tutuldukları psiko–pedagoji merkezlerin tavsiyelerine dayanarak, başvurucuların bu okullara yerleştirilmelerine karar vermişlerdir. Başvurucuların ebeveynlerine karara itiraz edebileceklerini hatırlatan yazılı kararlar tebliğ edilmiş, ancak bunların hiçbirisi itiraz yoluna gitmemiştir.

On dört tane başvuru testlerin güvenilirliğine itiraz etmiş ve ebeveynlerinin rızalarının sonuçları hakkında yeteri kadar bilgilendirilmediklerini ileri sürmüş ve okullar bürosundan, itiraz yoluna başvurmadan, özel okullara yerleştirilme kararlarının gözden geçirilmesini talep etmişlerdir. Okullar bürosu ilgili kararların yasaya uygun olduklarına karar vermiştir.

Aynı zamanda, on iki başvuru Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. AİHS'nin 3. ve 14. maddeleri ile 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesine dayanarak, özel eğitim sisteminin genel işleyişinden dolayı, *de facto* ayrımcılığa uğramaktan ve özel okullara yerleştirilmelerinin sonuçları hakkında yeteri kadar bilgilendirilmemekten şikâyet etmişlerdir. Kendilerinin özel okullara yerleştirilmelerinin birbirinden ayrı iki tane eğitim sisteminin (Romanlar için oluşturulmuş özel okullar ve nüfusun çoğunluğu için oluşturulmuş “normal” ilkokullar) varlığından kaynaklanan ve segregasyon ve ırka dayalı ayrımcılık yaratan genel bir uygulamanın parçası olduğunu iddia etmişlerdir. Anayasa Mahkemesi başvuruların bir kısmını yetkisizlikten diğerlerini de açıkça dayanaktan yoksun olmaktan reddetmiştir.

Hukuk: İç hukuk yollarının tüketilmemesi itirazının reddi – Hükümet başvurucuları iki iç hukuk yoluna gitmeyi ihmal etmekle eleştirmektedir. Çek Anayasa Mahkeme'si bu ihmali dikkate almamaya karar vermişti. Ülkenin Yüksek Mahkemesi'nin bile kendilerine dayatmadığı bir yolu başvuruculardan kullanmalarını istemek aşırı formalist bir yaklaşım olur.

Esas – Daire, bire karşı altı oyla, 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesiyle bağlantılı olarak 14. maddenin ihlal edilmediği sonucuna varmıştı. AİHM, Çek Hükümeti'nin, özel okul sisteminin sadece Roman çocukları için kurulmadığını ve bu kurumlarda bazı öğrenci kategorilerine

temel bilgileri edinmeleri için yardımcı olmak anlamında birçok çaba sarf edildiğini kanıtladığına kanaat getirmiştir. Daire, çocukların özel okullara yerleştirilme usulüyle ilgili yönetmeliğin öğrencilerin etnik kökenini dikkate almadığını ama eğitim sisteminin çocukların ihtiyaç, tavır ve zayıflıklarına uyumunu sağlama meşru amacını güttüğünü gözlemlemiştir.

Büyük Daire öncelikle Romanların sürekli bir değişiklik ve gurbetçilik durumunda olmalarından dolayı dezavantajlı ve güçsüz bir azınlık olmaktan kaynaklı özel bir niteliklerinin olduğunu fark etmektedir. Dolayısıyla, eğitim alanını da kapsayan, özel bir korumaya ihtiyaç duymaktadırlar.

Dolaylı ayrımcılık karinesinin varlığı üzerine: Başvurucular, Roman olmayan ve kendileriyle benzer bir durumda olanlara göre daha az avantajlı bir muameleye, nesnel ve makul bir gerekçe olmadan, maruz kaldıklarını ve bu durumun “dolaylı” ayrımcılık kapsamına girdiğini iddia etmektedirler. Başvurucular, bu iddialarıyla ilgili olarak AİHM’ye okul müdürlerinden alınan bilgilerden yola çıkılarak oluşturulmuş istatistikî veriler sunmuşlardır. Bu verilere göre, şehirdeki özel okullara yerleştirilen öğrencilerin yarısından fazlası Romandır. Oysaki Romanlar aynı şehrin ilkokullarındaki öğrencilerin toplamının sadece % 2,26’sını oluşturmaktadırlar.

Büyük Daire, öğrencilerin etnik kökenleriyle ilgili ulusal çapta resmi bir bilginin olmayışı nedeniyle, başvurucuların sundukları istatistiklerin tamamen güvenilir olmayabileceğini kabul etmektedir. Ancak, bu rakamlar, savunmacı devlet ile bağımsız denetleme organları tarafından da doğruluğu saptanan genel eğilimle uyumludur. Avrupa Konseyi Ulusal Azınlıkların Korunması için Çerçeve Sözleşmesi gereği sunulan raporlara göre, Çek makamları, 1999’da, bazı özel okulların öğrencilerinin % 80’den % 90’a varan oranlarda Roman çocuklardan oluştuğunu ve 2004’te de, Roman çocukların “büyük bir kısmının” özel okullara yönlendirildiklerini kabul etmiştir. Öbür taraftan, ECRI’nin (Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu) 2000’de yayımlanan bir raporundan, Roman çocuklarının özel okullarda “çok geniş bir temsiliyete” sahip oldukları çıkmaktadır. Olayların meydana geldiği dönemde özel okullara yerleştirilen Roman çocukların tam yüzdeliğinin tespit edilmesi zor olsa da, sayıları aşırı bir şekilde yüksekti. Bu özel okullar çoğunlukla Roman çocuklardan oluşuyordu. Dolayısıyla tarafsızlığına rağmen, uygulamada, söz konusu yasa, Roman olmayan çocuklara göre Roman çocuklar üzerinde çok daha önemli sonuçlar doğurmuştur.

Bu koşullar altında, başvurucular tarafından sunulan delillerin, dolaylı ayrımcılık yapıldığına dair güçlü bir karine oluşturmak için, yeteri kadar güvenilir ve açığa vurucu oldukları kabul edilebilir. Dolaylı ayrımcılıkta yetkililerin ayrımcılık yapma niyetlerini ispatlamak gerekmemektedir. Dolayısıyla, kanunun bu farklı etkilerinin etnik kökenden bağımsız nesnel unsurların sonucu olduğunu göstermek Hükümet’e düşer.

Nesnel ve makul bir gerekçenin varlığı üzerine: AİHM, Çek Cumhuriyeti’nin, özel okullar sistemiyle, eğitim alanında özel ihtiyaçları bulunan çocuklara bir çözüm arayışı içinde olduğunu kabul etmekte, ancak bu okullardaki müfredatın geriliği ve özellikle bu sistemin segregasyona yol açması konusunda endişelerini ifade eden Avrupa Konseyi’nin diğer organlarının kaygılarını da paylaşmaktadır.

Çocuklara yapılan değerlendirme testlerine gelince, etnik kimliklerinden bağımsız olarak bütün çocuklar aynı testlere tabi tutulmuşlardır. Çek otoritelerinin kendisi, 1999’da, “orta ve ortanın üzerinde bir zihinsel kapasiteye sahip Roman çocuklar”ının, çoğu zaman, psikolojik testler sonucunda, özel okullara yerleştirildiklerini ve bu testlerin çoğunluk nüfusuna göre hazırlandıklarını ve Romanların özelliklerini göz önünde bulundurmadıklarını kabul

etmişlerdir. Ayrıca, Avrupa Konseyi'nin bağımsız birçok organı (Ulusal Azınlıkların Korunması için Çerçeve Sözleşmesi Danışma Komitesi, ECRI ve İnsan Hakları Komiseri) bu testlerin uygunluğuyla ilgili tereddütlerini dile getirmişlerdir. AİHM, testlerin önyargılı bir şekilde yapılması ve sonuçlarının testlere tabi tutulan Roman çocukların farklılıkları ve karakteristik özellikleri ışığında değerlendirilmemeleri riskinin bulunduğunu düşünmektedir. Bu koşullarda, testlerin sonuçları söz konusu farklı muameleye gerekçe oluşturamaz.

Çek Hükümeti'ne göre belirleyici unsur olan ebeveynlerin onayına gelince, AİHM, dezavantajlı ve çoğu zaman eğitimsiz bir topluluğun üyeleri olarak Roman çocukların ebeveynlerinin, durumu ve çocuklarının özel okula yerleştirilmesine verdikleri onayın sonuçlarını tüm yönleriyle değerlendirebildiklerine inanmış değildir. Irka dayalı ayrımcılık yasasının esaslı bir öneme sahip olduğu dikkate alındığında, Büyük Daire'ye göre, AİHS tarafından güvence altına alınmış bir haktan vazgeçmenin koşullarının oluşmuş olduğu varsayılsa bile, ayrımcılığa maruz kalmama hakkından vazgeçilmesinin olanaklı olduğunu kabul etmek mümkün değildir.

Sonuç olarak, Roman çocuklarının okullaştırılması konusundaki zorluklar sadece Çek Cumhuriyeti'nde değil diğer Avrupa ülkelerinde de mevcuttur. Bazı ülkelerin aksine Çek Cumhuriyeti bu konuya eğilmeyi tercih etmiştir. Ancak, Roman çocukların okullaştırılması süreci, devletin, eğitim alanındaki takdir payını kullanırken, bu çocukların dezavantajlı pozisyonlarından kaynaklı özel ihtiyaçlarını dikkate almayı sağlayacak güvencelerle donatılmamıştır. Ayrıca, bu süreç sonunda, başvuruçular, zihinsel özürlü çocuklara tahsil edilmiş olan ve normal okullarından geri bir müfredat uygulayan okullara yerleştirilmiş ve böylece çoğunluk nüfusundan ayrı düşmüşlerdir. Sonuç olarak, gerçek problemlerine yönelecek, ilerde normal okullara geçebilmek ve çoğunluk nüfusunun içinde hayatlarını kolaylaştıracak kapasitelerinin gelişmesi için destek sunacak bir eğitim yerine, başvuruçulara, zorluklarını ağırlaştıracak ve ilerdeki kişisel gelişmelerini köstekleyecek bir eğitim verilmiştir.

Bu şartlarda, Çek yetkililerinin Roman çocuklarını okullaştırmaya yönelik çabalarını ve karşılaştıkları zorlukları görmekle birlikte, AİHM, Roman çocukları ile Roman olmayan çocuklar arasındaki mevcut farklı muamelenin nesnel ve makul bir gerekçeye dayandığına ve kullanılan araçlar ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılığın olduğuna ikna olmamıştır. Sonuç olarak, ilgili Çek yasalarının uygulamasının, olayların olduğu dönemde, Roman topluluğu üzerinde olumsuz ve orantısız etkilere sahip olduğu tespit edildiğine göre, bu topluluğun üyeleri olarak başvuruçularda aynı ayrımcı muameleye maruz kalmışlardır.

Sonuç: İhlal (Dörde karşı on üç oyla).

Madde 41 – Her başvuruçuya manevi zararı için 4 000 EUR. Başvuruçular haklarını kullanabilmeleri önündeki bütün engellerin kaldırılması için ulusal çapta genel tedbirlerin alınması gerektiğini belirtmektedirler. Ancak, karşı çıkılan hükümler daha önce iptal edilmiş ve Bakanlar Komitesi kısa bir zaman önce üye devletlere Roman/Çingene çocuklarının eğitimiyle ilgili tavsiye kararlar göndermiştir.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.